

МИНИСТЕРСТВО НА ОТБРАНАТА

СТАНОВИЩЕ

ОТНОСНО: Конституционно дело N 8 / 1998г. за тълкуване на чл. 119 ал. 1 от Конституцията на Република България (Обн. ДВ бр. 56 от 13.07.1991 г., в сила от 13.07.1991 г.)

Уважаеми господа конституционни съдии,

С определение от 31.03.1998г. Конституционният съд е конституирал като заинтересована страна министъра на отбраната, по Конституционно дело N 8 / 1998г., с възможност да изрази писмено становище по повдигнатото от Министерския съвет на Република България искане за тълкуване на чл. 119 ал. 1 от Конституцията на Република България .

В искането си за задължително тълкуване на чл. 119 ал. 1 от Конституцията, вносителят се обръща към Конституционния съд с молба, да се произнесе относно конституционно предвидените съдилища в Република България като органи на съдебната власт и в тази връзка следва ли от този текст съществуването на военна колегия във Върховния касационен съд и съответно на военна прокуратура към Главната прокуратура.

Считаме искането на Министерския съвет на Република България за основателно поради следните мотиви:

1. Органите на съдебната власт заемат специално място в държавната организация и изпълняват особени задачи. Те осъществяват правозащитната функция на държавата. Съдебната власт се формира на основата на системата на правосъдните органи. Системата на прокурорските органи се изграждат в съответствие със системата на съдилищата. Системата на съдилищата съгласно чл. 119 ал. 1 включва Върховен касационен съд, Върховен административен съд, апелативните съдилища, окръжните, военните и районните съдилища.

Конституционният текст от една страна изброява изчерпателно органите, включени в системата на съдилищата, а от друга въвежда принципа на триинстанционността в съдопроизводството. Триинстанционното съдебно производство налага създаването на свършено нова система от органи на съдебната власт с нови структури, различни от тези познати при двуинстанционното производство. Конституционният законодател се ограничава само до регламентация на видовете съдилища като органи на съдебната власт и остава уредбата на структурата и вътрешното им устройство на законодателя (чл. 133 от Конституцията).

2. Като се изхожда от тази принципна позиция и в контекста на повдигнатото искане, биха могли да се очертаят мястото на военните съдилища, респективно на военните колегии в системата на правосъдните органи, с оглед на задачите които изпълняват.

Военните съдилища са първоинстанционни правосъдни органи (приравнени по ранг на окръжните съдилища), чиято компетентност се определя със закон. Те разглеждат дела за престъпления, извършени от военнослужещи, както и дела за престъпления, извършени от други лица в случаи предвидени от закона. Конституционният законодател е преценил необходимостта от самостоятелното съществуване на военните съдилища с оглед спецификата на субекта и ги е посочил като самостоятелни органи в разпоредбата на чл. 119 ал. 1 от Конституцията.

Конституцията не урежда структурата и организацията на апелативните съдилища поради факта, че тези обществени отношения не са предмет на конституционна, а на законова регламентация. От принципа на триинстанционното съдопроизводство се извеждат функциите на апелативните съдилища, а именно разглеждане на дела по жалби срещу първоинстанционни актове на окръжните съдилища, както и други дела възложени им със закон. Апелативните съдилища са второинстанционни по отношение на посочените актове. От характера на апелативното производство - производство по същество, би могла да се изведе структурата на апелативните съдилища. Отново посочената вече специфика на субекта, в кумулация с характера на второинстанционното производство, определят наличието на Военно-апелативен съд като второинстанционен по дела, подсъдни на предвидените в разпоредбата на чл. 119 ал.1 от Конституцията военни съдилища. Макар че конституционният законодател не посочва изрично, военно-апелативните съдилища като органи на съдебната система, тяхното съществуване е иманентно свързано с характера на второинстанционното производство - производство по същество.

Касационното съдебно производство като третоинстанционно производство се осъществява от Върховния касационен съд по съдебни актове, постановени от апелативните съдилища. Характерът на касационното производство се състои в осъществяване на върховен

3

съдебен надзор за точното и еднакво прилагане на законите от всички съдебни органи (чл. 124 от Конституцията). Върховният касационен съд е висша съдебна инстанция по наказателни и граждански дела, която без да ги разглежда по същество, се произнася единствено по законосъобразността на актовете обжалвани пред него. Ако установи нарушение на закона при разглеждане на делата, Върховният касационен съд връща делата за разглеждане в същия апелативен съд. В унисон с вече изложените по-горе аргументи следва характерът на третоинстанционното производство - произнасяне единствено по законосъобразността на делото, а не по същество да определи структурата на Върховния касационен съд. В този смисъл би могло да се направи извода, че съществуването на военна колегия във Върховния касационен съд и съответно на военна прокуратура към Главната прокуратура, на които се възлагат особени функции, произтичащи от спецификата на субекта, не е необходимо. Самата разпоредба на чл. 119 ал. 1 от Конституцията на Република България не предполага задължителното съществуване на тези структури, а вътрешната организация на съдилищата е въпрос подлежащ на законодателна уредба и зависи от преценката на законодателя.

МИНИСТЪР НА ОТБРАНАТА НА Р БЪЛГАРИЯ

.....
ГЕОРГИ АНАНИЕВ